

**VENDIM**  
**Nr. 51, datë 21.11.2013**

**NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

|                 |                                |
|-----------------|--------------------------------|
| Bashkim Dedja   | Kryetar i Gjykatës Kushtetuese |
| Vladimir Kristo | Anëtar i “ “                   |
| Sokol Berberi   | Anëtar i “ “                   |
| Altina Xhoxhaj  | Anëtare e “ “                  |
| Fatmir Hoxha    | Anëtar i “ “                   |
| Gani Dizdari    | Anëtar i “ “                   |
| Besnik Imeraj   | Anëtar i “ “                   |
| Vitore Tusha    | Anëtare e “ “                  |

me sekretare Blerina Basha, në datën 19.09.2013 mori në shqyrtim, në seancë plenare mbi bazë dokumentesh, çështjen nr.30 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Mirela Sinani

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, Teatri Kombëtar i Operës, Baletit dhe Ansamblit Popullor.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshme me Kushtetutën, i vendimeve: nr.2080, datë 23.03.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë (pjesërisht); nr.792, datë 15.04.2008, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr.00-2011-296, datë 06.04.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 18/1, 41, pika 1 dhe 5, 42, 43, 58 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 7 dhe 8 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut; neni 73 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit.

**GJYKATA KUSHTETUESE,**

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkueses, që kërkoj pranimin e kërkesës, dhe prapësimet me shkrim të subjekti të interesuar, Teatri Kombëtar i Operës, Baletit dhe Ansamblit Popullor, dhe, pasi bisedoi çështjen në tërësi,

**VËREN:**

**I**

1. Kërkuësja është krijuese e libretit të operës “Dhoma”, e cila është vënë në skenë nga Teatri Kombëtar i Operës dhe Baletit (TKOBAP) në vitin 2004. Ky projekt është mbështetur financiarisht nga fondet artistike të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, e cila me urdhrin nr.305, datë 08.10.2004, ka vendosur: “Të mbështesë financiarisht në shumën 1 115 000 lekë vënien në skenë të operës “Dhoma” të kompozitorit E.D.”, prej të cilave 100 000 lekë i janë paguar kompozitorit dhe pjesa e mbetur për skenografinë. Shpenzimet artistike dhe ato teknike janë përballuar nga TKOBAP-i.

2. Duke pretenduar të drejtën për t’u shpërblyer për përdorimin e krijimtarisë artistike, kërkuësja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt “*Dëmshpërblim nga përdorimi i pronësisë artistike në shumën 2 000 000 lekë, shpërblim për fitimin e munguar, shpërblim për dëmin e shkaktuar nga cenimi në nderin dhe personalitetin*”. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.2080, datë 23.03.2007, ka vendosur “*Pranimin pjesërisht të kërkesëpadisë: detyrimin e palës së paditur, Teatri Kombëtar i Operës dhe Baletit, të shpërblejë paditësen për përdorimin e pronësisë artistike në vlerën 571 365 lekë, si dhe fitimin e munguar të kësaj shume për periudhën 09.05.2004 deri më 20.10.2006, në vlerën 74 378 lekë dhe, pas kësaj date, në vlerën 83.19 lekë çdo ditë; Rrëzimin e padisë për pjesën tjetër...*”

3. Gjykata e Apelit Tiranë, pasi ka marrë në shqyrtim ankimin e paraqitur nga paditësja dhe pala e paditur (TOB), në mungesë të palëve, me vendimin nr.792, datë 15.04.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Gjykata e Lartë, me vendimin nr.00-2011-296, datë 06.04.2011, ka vendosur, në dhomë këshillimi, mospranimin e rekursit të paraqitur nga paditësja me arsyetimin se nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon

## II

5. **Kërkuesja** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 05.04.2013, me kërkesë për shfuqizimin e vendimeve të marra gjatë procesit gjyqësor civil të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, duke pretenduar cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektet e mëposhtme:

5.1 Gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë:

5.1.1 Është cenuar parimi i barazisë së armëve, pasi në shkelje të neneve 13 dhe 15 të KPC-së jo vetëm nuk janë pranuar dokumente të siguruar nga kërkuesja, por i janë kërkuar MTKRS-së dhe TOB-it të paraqesin dokumentet zyrtare që dispononin lidhur me caktimin e dëmshpërblimit të paditëses. Në shkelje të nenit 227 të KPC-së dhe nenit 34/2 të ligjit “Për të drejtën e autorit” nuk është pranuar kërkesa për riekspertim, për faktin se akti i ekspertimit bazohej vetëm në tri të dhëna (pagesa e skenografit, fondi shtesë për shpenzimet e shfaqjes, билетat e shitura), duke reduktuar zërat përbërës të të ardhurave të shfrytëzimit.

5.1.2 Është lejuar zhvillimi i procesit gjyqësor tej afatit të arsyeshëm, pasi në shkelje të nenit 175 të KPC-së: i) seancat gjyqësore janë shtyrë si në rastet e mungesës, pa shkaqe ligjore, të avokatëve të palëve të paditura, ashtu dhe me iniciativën e gjyqtarës; ii) thirrja e ekspertit kontabël, të kërkuar nga pala e paditur, mban datën 18.01.2006, ndërkohë që eksperti është paraqitur vetëm në datën 17.03.2006, ndërsa betimin e ka kryer në datën 09.05.2006; iii) gjithashtu, nuk janë respektuar kërkesat procedurale të parashikuara në nenet 225-230 të KPC-së lidhur me caktimin e ekspertit dhe ekspertimit; iv) gjyqtarja, në shkelje të parimit të pavarësisë dhe paanshmërisë, ka lejuar zvarritjen e procesit gjyqësor për 32 seanca (11.10.2005–23.03.2007) duke lejuar mosparaqitjen e dokumenteve zyrtare nga institucionet shtetërore, duke u bërë palë me to në caktimin e një shpërblimi minimal në cenim të së drejtës së autorit.

5.1.3 Janë shkelur kërkesat e nenit 178 të KPC-së lidhur me sigurimin e rregullit dhe qetësisë në seancë gjyqësore, pasi gjyqtarja ka mbajtur qëndrime të njëanshme ndaj fjalëve provokuese dhe fyese të përfaqësueses ligjore të palës së paditur.

5.1.4 Është cenuar dinjiteti njerëzor i kërkueses, duke mos i njohur asaj dëmin moral të shkaktuar nga MTKRS-ja, në kundërshtim me nenin 58 të Kushtetutës dhe nenet 10, 11 dhe 48 të ligjit “Për të drejtën e autorit”.

5.1.5 Është cenuar standardi kushtetues i arsyetimit të vendimit, pasi vendimi përmban kontradiksione logjike. Gjyqtarja shtrembëron pozicionin e MTKRS-së, duke e cilësuar si sponsor që mbështet një organizator privat dhe jo si institucioni qendror i kulturës që administron pronësinë artistike. Po ashtu, gjyqtarja mohon të drejtat pasurore dhe jopasurore të palës paditëse (autores së libretit) në referim të nenit 625 të KPC-së dhe neneve 10-13 të ligjit “Për të drejtën e autorit”.

5.2 Gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë:

5.2.1 Nuk janë respektuar kërkesat procedurale për njoftimin e palëve ndërgjyqëse, duke lejuar zhvillimin e gjykimit në mungesë.

5.2.2 Po ashtu, nuk është respektuar standardi kushtetues i arsyetimit të vendimit, pasi nuk i jepen përgjigje pretendimeve të palëve, të cilat kanë qenë në mungesë.

5.3 Gjykata e Lartë:

5.3.1 Ka cenuar të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës, duke vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi, edhe pse përmbante shkaqe për kalimin në seancë.

5.3.2 Nuk ka respektuar standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit.

6. **Subjekti i interesuar, Teatri Kombëtar i Operës, Baletit dhe Ansamblit Popullor (TKOBAP)**, paraqiti me shkrim prapësimet e mëposhtme:

6.1 Pretendimet e kërkueses kanë të bëjnë me rivlerësimin e detyrimit monetar e moral, detyrim i cili, bazuar në vendimin nr.8324, datë 13.07.2012 “Për lëshim urdhër ekzekutimi” është duke u ekzekutuar me këste pjesore prej muajit mars 2013, pavarësisht se nuk ka pasur shtesë fondi nga MTKRS-ja.

6.2 Detyrimi monetar dhe moral nuk i përket TKOBAP-it, pasi si institucion varësie i MTKRS-së, thjesht ka vënë në skenë një vepër e cila është miratuar si projekt i vetë Ministrisë, për krijimin e të cilës nuk ka pasur kërkesë nga TKOBAP-i. Kjo e fundit, në çdo rast respekton të drejtën e autorit dhe detyrimet ligjore që burojnë nga ligji nr.9380, datë 28.04.2005 “Për të drejtën e autorit dhe të drejtave të tjera lidhur me të”.

6.3 Vlera e shpërblimit që është kundërshtuar gjyqësisht nga kërkuesja është llogaritur nga eksperti kontabël, i caktuar me vendimin e ndërmjetëm të gjykatës, gjatë procesit gjyqësor të vënë në lëvizje në vitin

2004 nga vetë kërkesja, kurse TKOBAP-i ka marrë pjesë në atë proces vetëm prej datës 20.10.2006.

### III

#### Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

##### ***A. Në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës për të marrë pjesë në gjykim dhe parimit të kontradiktoritetit, të garantuar nga neni 42/2 i Kushtetutës***

7. Gjykata, në jurisprudencën e saj konstante, ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën, në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshme të individit. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi, për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjake, në raport me palën kundërshtare. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, i paraprin të drejtave të tjera, pasi, nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr.34, datë 03.10.2007; nr.34, datë 25.07.2011; nr.18, datë 23.04.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes palëve. E drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk duhet konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit civil, por, përkundrazi, duhet që legjislacioni procedural në radhë të parë, dhe më pas gjyqtari gjatë gjykimit, t'u japin mundësi të barabarta palëve, për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëjës palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues, për të garantuar një proces të rregullt ligjor. Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklaramit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr.19, datë 12.06.2003; nr.18, datë 23.04.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në referim të nenit 460 të Kodit të Procedurës Civile, njoftimi për ditën dhe orën e gjykimit të çështjeve bëhet nga gjykata e apelit me shpallje pranë saj dhe në gjykatën e shkallës së parë që ka dhënë vendimin e ankimuar. Po ashtu, neni në fjalë përcakton se afati kohor për njoftimin e palëve është 10 ditë përpara shqyrtimit të çështjes.

10. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se nga materialet e administruara në dosjen gjyqësore, gjykimi i çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë është zhvilluar pa praninë e palëve. Procesverbali i datës 15.04.2008 mban shënimin “*gjykata vendosi gjykimin në mungesë, ka(në) dijeni me shpallje sipas ligjit*”. Në përfundim të procesit, Gjykata e Apelit ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

11. Po ashtu, gjatë gjykimit kushtetues të çështjes, është administruar shkresa nr.1539 prot, datë 20.06.2013, e kancelares së Gjykatës së Apelit Tiranë, bashkëngjitur së cilës gjendet një kopje e listës së gjykimeve, ku rezultojnë të jetë edhe emri i kërkuar (nr. rendor 15). Kurse nga shkresa nr. 7492, datë 12.06.2013, e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, rezultojnë se: “*...listat e gjyqeve të ardhura nga Gjykata e Apelit Tiranë, për gjykimet e asaj gjykate, afishohen në stendat e shpalljeve në hollin e katit të parë, ku qëndrojnë deri në datën e gjykimit. Pas kësaj date listat asgjësohen*”.

12. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata, bazuar në faktin se njoftimi i kërkesës për ditën dhe orën e gjykimit të çështjes është bërë nga Gjykata e Apelit Tiranë me shpallje pranë saj, duke i afishuar në datën 01.04.2008 listat e çështjeve për gjykim në datën 15.04.2008, po ashtu, në mungesë të ndonjë prove të kundërt të paraqitur nga kërkuarja për të justifikuar pamundësinë objektive dhe të arsyeshme për të mos kontrolluar listat e shpallura, vlerëson se pretendimi i kërkuar, për mosrespektimin e procedurave të njoftimit nga Gjykata e Apelit Tiranë, është i pabazuar.

##### ***B. Në lidhje me pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit***

13. Sipas kërkukses, gjykatat e zakonshme nuk kanë respektuar kërkesat e nenit 142/1 të Kushtetutës në lidhje me arsyetimin e vendimit gjyqësor. Vendimi i Gjykatës së Apelit përmban kontradiksione logjike, kurse vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, për mospranimin e rekursit, në dhomë këshillimi, nuk është shprehur për shkaqet konkrete të mospranimit.

14. Bazuar në jurisprudencën kushtetuese, e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr.3, datë 19.02.2013; nr.8, datë 28.02.2012; nr.25, datë 10.06.2011 dhe nr.38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi të dhënat që gjenden në aktet dhe që janë shqyrtuar gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe, që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në dhënin e vendimit. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë, përfundimisht, qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr.8, datë 16.03.2011; nr.23, datë 04.11.2008; nr.11, datë 02.04.2008 dhe nr.7, datë 09.03.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr.3, datë 19.02.2013; nr.20, datë 13.04.2012 dhe nr.38, datë 30.12.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjithsesi, Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, dhe masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr.25, datë 10.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në këtë kuptim, Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe, në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimin nr.3, datë 19.02.2013; nr.55, datë 18.12.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Nën dritën e standardeve të mësipërme dhe të natyrës së pretendimeve të parashtruara nga kërkuësja në lidhje me vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë, Gjykata vlerëson se ky pretendim është haptazi i pabazuar.

20. Ndërsa për gjykimin në Gjykatën e Lartë, KPC-ja sanksionon se rekursi, ndër të tjera, duhet të përmbajë shkaqet për të cilat kërkohet prishja e vendimit, duke iu referuar normave ligjore mbi të cilat mbështetet (neni 475/ç) dhe se shqyrtimi i çështjes në kolegjet seleksionuese konsiston në një vlerësim të

këtyre shkaqeve. Nëse rekursi bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që i lejon ligji, ai nuk pranohet dhe mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit (neni 480). Kurse për sa i përket vendimit të gjykatës, në referim të nenit 310/1 të KPC-së, parashikohet se duhet të përmbajë hyrjen, pjesën përshkruuese-arsyetuese dhe pjesën urdhëruese, duke përcaktuar, në paragrafët e tjerë, elementet që duhet të përmenden në secilën prej këtyre pjesëve.

21. Nga parashikimet e normave të mësipërme procedurale, si dhe bazuar në veçoritë e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe në praktikën e saj, Gjykata çmon se në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsyetimit të vendimit, i cili në këtë drejtim duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të elaboruara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar (*shih vendimin nr.3, datë 19.02.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për mospranimin e rekursit, në pjesën hyrëse përmban palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të apelit dhe faktin se kundër vendimit të kësaj të fundit ka paraqitur rekurs kërkuesja, por nuk përmban shkaqet që ajo ka parashtruar në rekurs. Ndërsa në pjesën arsyetuese, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë është mjaftuar me përfundimin se “rekursi i paraqitur nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së” duke vendosur, në pjesën urdhëruese, mospranimin e tij.

23. Në të tilla rrethana, Gjykata ka vlerësuar se nga leximi në tërësi i vendimit, rrjedha logjike e përdorur në vendim nuk rezulton e qartë dhe e kuptueshme dhe se argumentet e pjesës hyrëse nuk janë të lidhura logjikisht me pjesën arsyetuese dhe atë urdhëruese. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pavarësisht se në vendim nuk paraqet cilat janë shkaqet e kundërshtimit të vendimit të apelit, ka arritur të bëjë një proces vlerësimi të tyre (shkaqeve) nëpërmjet të cilit ka arritur në konkluzionin e shprehur në dispozitiv. Në këtë kuptim, pjesët e vendimit nuk formojnë një përmbajtje koherente brenda tij, çka bën që përmbajtja dhe arsyetimi i tij të mos kenë një harmoni të brendshme. Mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, përbën një të metë, të pakapërcyeshme, të përmbajtjes së vendimit dhe të arsyetimit të gjykatës.

24. Mosparaqitja, në vendimin e Kolegjit Civil, e shkaqeve të parashtruara nga kërkuesja në rekurs, *prima facie*, krijon dyshime edhe mbi cenimin e të drejtës së ankimit efektiv si dhe të të drejtës për t’u dëgjuar, të pretenduara edhe nga vetë kërkuesja. Në këtë vështrim, pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Seleksionues të Gjykatës së Lartë, përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor.

25. Në përfundim, Gjykata vlerëson se vendimi i mospranimit të rekursit, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi, nuk ka respektuar standardin kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkueses në këtë aspekt është i bazuar dhe duhet pranuar.

### **C. Në lidhje me pretendimet e tjera**

26. Kërkuesja ka pretenduar, gjithashtu, se gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor nuk është respektuar parimi i barazisë së armëve, afati i arsyeshëm i gjykimit, rregulli, qetësia dhe etika në seancë gjyqësore dhe standardi kushtetues i arsyetimit të vendimit.

27. Në jurisprudencën e saj të konsoliduar, Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr.3, datë 19.02.2013; nr.31, datë 05.07.2011; nr.22, datë 22.07.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Në vështrim të standardit të mësipërm, si dhe nisur nga natyra e argumenteve të parashtruara nga kërkuesja në mbështetje të pretendimeve të mësipërme, Gjykata vlerëson se ato kanë të bëjnë me vlerësimin e provave, mënyrën e interpretimit të fakteve dhe të zbatimit të ligjit nga ana e gjykatave të zakonshme dhe, për rrjedhojë, nuk i përkasin juridiksionit kushtetues. Për rrjedhojë, ky pretendim i kërkueses është haptazi i pabazuar.

29. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkueses, për cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor gjatë proceseve gjyqësore të zhvilluara në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, janë

pjesërisht të bazuara.

## PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

## VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës<sup>1</sup>.

- Shfuqizimin e vendimit nr.00-2011-296, datë 06.04.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj.

Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha.

## MENDIM PARALEL

1. Në rastin në shqyrtim, pajtohem me vendimin e shumicës për shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën, të vendimit nr.00-2011-296, datë 06.04.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, por nuk ndaj të njëjtin qëndrim lidhur me argumentet mbi të cilat shumica e mbështet vendimin në fjalë. Gjithashtu, ndryshe nga ky qëndrim, vlerësoj se rivendosja e të drejtave të kërkuar, që lidhen me respektimin e disa parimeve themelore kushtetuese në kuadër të garantimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, sikurse do të trajtohet më poshtë, bëhet e mundur duke shfuqizuar edhe vendimin nr.792, datë 15.04.2008, të Gjykatës së Apelit Tiranë. Për rrjedhojë, duke qenë se çështjen në fjalë e shoh nga një këndvështrim tjetër, në vijim po jap arsyet e këtij mendimi paralel.

2. Duke konsideruar pretendimet e kërkuar që janë ngritur në nivel kushtetues, kjo e fundit ka parashtruar se Gjykata e Apelit Tiranë nuk ka respektuar kërkesat procedurale për njoftimin e palëve, duke lejuar zhvillimin e gjykimit në mungesë të tyre; ndërsa Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi, ka cenuar të drejtën e aksesit në gjykatë, si dhe nuk ka respektuar standardin e arsytimit të vendimit.

### ***Lidhur me gjykimin në Gjykatën e Apelit Tiranë***

3. Shumica, pasi ka konstatuar faktin se njoftimi i kërkuar për ditën dhe orën e gjykimit të çështjes është bërë nga Gjykata e Apelit Tiranë, me shpallje pranë saj, si dhe në mungesë të ndonjë prove të kundërt të paraqitur nga kërkuarja për të justifikuar pamundësinë objektive dhe të arsyeshme për të mos kontrolluar listat e shpallura, ka vlerësuar se pretendimi për mosrespektimin e procedurave të njoftimit nga Gjykata e Apelit është i pabazuar.

4. Gjykata ka theksuar se gjykimi kushtetues synon të vlerësojë nëse procesi, si i tërë, ka qenë i rregullt, duke u ndalur në ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të palëve në proces (*shih vendimin nr.5, datë 25.02.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, nisur nga tërësia e rrethanave të çështjes, jam i mendimit se vlerësimi i shumicës, lidhur me pretendimin e kërkuar për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Apelit, është i gabuar. Ndonëse Gjykata e Apelit formalisht ka plotësuar detyrimin ligjor për njoftimin e palëve, nëpërmjet shpalljes së datës së gjyqit sipas përcaktimeve të nenit 460 të Kodit të Procedurës Civile, çmtoj se gjykimi i një çështjeje në apel, pa praninë e asnjërës prej palëve, duhet të jetë një përjashtim, duke pasur si pikësynim, në çdo rast, respektimin e disa parimeve themelore të lidhura ngushtë me procesin e rregullt ligjor, si e drejta për t'u dëgjuar, parimi i kontradiktoritetit, e drejta e aksesit, e ankimit efektiv etj.

5. Në këtë aspekt, duke pasur parasysh karakteristikat e gjykimit në apel, ku, sipas nenit 465 të Kodit të Procedurës Civile, me kërkesë të palëve ose edhe kryesisht, gjykata përsërit tërësisht ose pjesërisht hetimin gjyqësor, si dhe faktin që në këtë shkallë vendimi merr formë të prerë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim

---

<sup>1</sup> Gjyqtari V.Kristo votoi edhe për shfuqizimin e vendimit nr.792, datë 15.04.2008, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

merr një rëndësi të veçantë.

6. Nga ana tjetër, sikurse thekson edhe shumica, disa standarde kushtetuese janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerëve. Për pasojë, e drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, i paraprin të drejtave të tjera, pasi njoftimi për datën dhe orën e seancës përbën premisën për të pasur mundësinë objektive për ushtrimin e të drejtave të tjera të garantuara nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 18, datë 23.04.2013; nr.34, datë 25.07.2011; nr.34, datë 03.10.2007, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Nga sa më sipër, nisur nga kompetencat e Gjykatës së Apelit, si dhe në vështrim të standardeve kushtetuese që imponon e drejta për një proces të drejtë, vlerësoj se gjykata duhet të bëjë të gjitha përpjekjet e mundshme për të garantuar pjesëmarrjen e palëve në gjykim. Në këtë drejtim, shtyrja e gjykimit të çështjes në një datë tjetër, në raste të kësaj natyre, do të përbënte një veprim të shëndetshëm për garantimin e parimeve themelore të lidhura me procesin e rregullt ligjor.

#### ***Lidhur me gjykimin në Gjykatën e Lartë***

8. Arsyetimin për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, shumica e mbështet vetëm në konstatimin e faktit se në pjesën hyrëse të tij nuk janë pasqyruar shkaqet për të cilat rekursuesja ka kërkuar shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Apelit. Sipas shumicës, një mangësi e tillë krijon dyshime mbi cenimin e të drejtës së ankimit efektiv dhe të drejtës për t'u dëgjuar. Pavarësisht se në qëndrimin përfundimtar pajtohem me vendimin e shumicës, për shfuqizimin e vendimit, sikurse jam shprehur dhe më parë (*shih mendimin paralel të vendimeve nr. 31, datë 10.07.2013; nr.26, datë 24.06.2013; nr. 22, datë 20.05.2013; nr. 3, datë 19.02.2013, të Gjykatës Kushtetuese*), nuk jam në një mendje me argumentet në të cilat ajo e mbështet vendimin e saj. Paraqitja formale (ndonëse e nevojshme) e pretendimeve në pjesën hyrëse të vendimit të Gjykatës së Lartë, në vlerësimin tim, megjithëse shërben për të ndrequr një mangësi në formulimin e vendimeve nga Kolegjet e Gjykatës së Lartë, mbetet skematike dhe e padobishme, pa vlerësuar atë që është më e rëndësishme në një vendim gjyqësor, pikërisht pjesën arsyetuese e cila lidhet drejtpërdrejt me standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit.

9. Një qëndrim i tillë i shumicës, mbi të gjitha, jo vetëm anashkalon jurisprudencën e kësaj Gjykate lidhur me unitetin dhe logjikën e vendimit në të gjitha elementet përbërëse të tij, por edhe nuk i shërben aspak kërkuarës, e cila pretendimet e saj për proces të parregullt ligjor i lidh me cenimin e të drejtave të saj kushtetuese. Duke përmbledhur mendimin tim tashmë të njohur, vlerësoj se një riformulim i vendimit nga ana e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë në linjën e kërkuar nga shumica e kësaj Gjykate, nuk i shërben efektivitetit të gjykimit kushtetues. Përveç formalizmit, ky vendim nuk përmbush pritshmëritë e kërkuarës, e cila, në këto rrethana, mund t'i drejtohet përsëri Gjykatës Kushtetuese lidhur me cenimin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor, në aspektet e pretenduara dhe të mbetura pa përgjigje.

10. Duke arsyetuar më tej, ndryshe nga shumica, jam i mendimit se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë cenon në thelb parimin e arsyetimit të vendimit, pasi nuk i jep përgjigje, qoftë dhe në mënyrë të përmbledhur, pretendimit të kërkuarës, sipas të cilës Gjykata e Apelit Tiranë nuk ka respektuar kërkesat procedurale për njoftimin e palëve, edhe pse ky pretendim, nga sa u tha më lart, passjell shkelje të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga gjykatat më të ulëta.

11. Në këtë drejtim, lidhur me vendimet e mospranimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, Gjykata në jurisprudencën e saj, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit, për mospranimin e rekursit, vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet n.19, datë 19.07.2005; nr. 22, datë 06.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Nga sa më lart, në kushtet kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e dispozitave procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit, si dhe të parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor, jam i mendimit se Gjykata e Lartë duhet të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me pretendimet e ngritura nga kërkuarësja, si në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, ashtu dhe në kontrollin e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta. Në këtë këndvështrim, çmoj se edhe vendimi i Gjykatës së Lartë i ka cenuar kërkuarës të drejtën për një proces të rregullt ligjor.

13. Si përfundim, edhe në respekt të parimit të ekonomisë gjyqësore, si dhe të drejtësisë efektive, vlerësoj se rivendosja e të drejtave të cenuara të kërkuarës bëhet e mundur vetëm përmes kthimit të çështjes

për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë.  
Anëtar: Vladimir Kristo